

Kendelse

fra

Pressenævnet

I sag nr. 2007-6-569

Nyhedsavisen

mod

Journalisten

afsagde **Pressenævnet** onsdag den 7. oktober 2007 sålydende

K e n d e l s e:

Nyhedsavisen har ved chefredaktør Simon Andersen klaget til Pressenævnet over en artikel i Journalisten den 15. august 2007, idet man mener, at god presseskik er tilsidesat.

1. Sagsfremstilling

Journalisten bragte den 15. august 2007 en artikel under overskriften "*Nyhedsavisen: Alt for spidst vinklet*" og underoverskriften "*Artikler var baseret på manglende engelskkundskaber. Det var ingen bevi-*

ser for, at Frank Aaen var med til at lave filmen". Af artiklen fremgik følgende:

"MEDIEKRITIK. Sjældent er en avis gået så meget i flæsket på et andet medie, som da Nyhedsavisen i januar og februar kulegravede »Den Hemmelige Krig«. Med stor ihærdighed efterprøvede Nyhedsavisen samtlige af filmens anklagepunkter. I nyhedshistorier, blogs og på lederplads lød det igen og igen, at der var grund til at betvivle dokumentationen i »Den Hemmelige Krig«. DR havde et gevaldigt troværdighedsproblem.

Nyhedsavisens journalistiske granskning af »Den Hemmelige Krig« viste for eksempel, at en af filmens hovedkilder - den amerikanske forhørsleder Chris Hogan - sagde "to the best of my recollection", da han fortalte, at danske specialstyrker overleverede afghanske fanger til amerikanerne fem-seks gange.

Vendingen "to the best of my recollection" fremgik ikke af DRs oversættelse, og det fik chefredaktør David Trads til at skrive: »Det er et groft brud på god journalistik at fjerne så afgørende forbehold - ja, det får DR til at være fuld af løgn.«

Anklagerne fortsatte i Nyhedsavisens blogunivers, hvor journalistisk chefredaktør Simon Andersen spiddede filmen: »Guldbrandsen har anvendt de værst tænkelige manipulerende tricks for at puste liv i sine elendigt dokumenterede anklager.«

Den 29. januar 2006 bragte avisen endnu en afsløring, da det kom frem, at Christoffer Guldbrandsen angiveligt havde haft et nært samarbejde med den yderste venstrefløj i skikkelse af Frank Aaen under tilblivelsen af »Den Hemmelige Krig«.

I alt bragte Nyhedsavisen mere end 50 - ofte meget kritiske - artikler om filmen. Alligevel lykkedes det ifølge rapporten ikke Nyhedsavisen at svække filmens dokumentation afgørende. Undersøgelsesgruppen mener, at Nyhedsavisens dækning i flere tilfæl-

de er ”alt for spidst vinklet”, andre steder er den udtryk for manglende indsigt i det engelske sprog.

Det gælder for eksempel forhørsleder Chris Hogans udsagn om, at danskerne udleverede fanger til amerikanerne fem-seks gange.

Ifølge Nyhedsavisen tager Chris Hogan to vigtige forbehold ved at benytte ordet ”might” og vendingen ”to the best of my recollection”.

Ifølge undersøgelsesgruppen er det helt forkert. Tværtimod viser Nyhedsavisens fremstilling, at avisen ikke har et nuanceret kendskab til engelsk sprogbrug.

»En kyndig bruger af engelsk ville vide, at ordet ”might” i den benyttede sammenhæng ikke nødvendigvis udtrykker et forbehold for udsagnet i sin helhed, men for det præcise antal gange.« Også vendingen ”to the best of my recollection” har Nyhedsavisen misforstået.

»En kyndig bruger af engelsk ville vide, at man ikke kan gå ud fra, at vendingen ”to the best of my recollection” nødvendigvis udtrykker et forbehold for udsagnet, snarere tværtom,« hedder det i rapporten.

Heller ikke i Nyhedsavisens stærke påstand om, at Christoffer Guldbrandsen har lavet »Den Hemmelige Krig« i et parløb med Enhedslistens Frank Aaen får Nyhedsavisen medhold i.

»Det stod aldrig helt klart, med hvilken dokumentation denne påstand blev underbygget,« står der i rapporten, der samlet set konkluderer, at Nyhedsavisens dækning på flere områder var alt for spids.»

2. Parternes synspunkter

2.1. Nyhedsavisens synspunkter

Nyhedsavisen har anført, at fagbladet Journalisten i artiklen retter voldsomme angreb mod Nyhedsavisen, der er egnet til at svække avisens troværdighed. Dette er sket uden, at kritikken forinden har været forelagt Nyhedsavisen, og avisens kommentar er ikke medtaget i forbindelse med artiklen. Avisen har afvist, at det er op til Journalisten at vurdere, om rapporten er af sådan korrekthed, at oplysningerne kan bringes uden forelæggelse for avisen. Det afgørende er, om oplysningerne er krænkende og derfor skal forelægges.

Nyhedsavisen har videre anført, at rapportens konklusioner på afgørende punkter er forkerte og udokumenterede, hvilket må have stået Journalisten klart ved gennemlæsning. Avisen har henvist til følgende udsagn:

- Af artiklen fremgår det, at Nyhedsavisens dækning nogle steder "er udtryk for manglende indsigt i det engelske sprog". Nyhedsavisen har ikke – som påstået af kommissionen – hævdet, at forhørsleder Chris Hogan "ved at benytte ordet "might" [skulle] have taget et generelt forbehold for sit udsagn. Nyhedsavisen er enig i, at ordet "might" alene relaterer sig til antallet af gange, der er afleveret fanger, ikke om fangeaflevering overhovedet er sket, og avisen har aldrig skrevet andet. Ved at forelægge påstanden for Nyhedsavisen kunne Journalisten have fået det opklaret.

- "to the best of my recollection". Det afgørende er, om udtrykket betyder, at Chris Hogan udtrykker tvivl om det præcise antal fangeudleveringer eller, at han, så vidt han overhovedet kan huske, er sikker. Chris Hogan har selv tilkendegivet, at det er antallet af fanger, han er i tvivl om. At Chris Hogan var i tvivl om

antallet bekræftes også af, at han i dokumentarfilmen udtaler 5-6 gange, men efterfølgende udtaler 2-3 gange. Denne oversættelse understøttes af to uafhængige translatører. Ingen i undersøgelsesgruppen har disse kompetencer. Nyhedsavisen fastholder, at deres oversættelse er den rigtige.

- At "Den hemmelige krig" ikke er lavet "i parløb med Enhedslisten". Enhedslisten – herunder Frank Aaen - har under produktionen af filmen navnlig stillet spørgsmål i Folketinget omhandlende de spørgsmål, som Danmarks Radio ikke kunne få svar på. Enhedslisten får flere gange ændret Folketingets skemalægning vedrørende et beslutningsforslag, der berører spørgsmålet om behandling af fanger, der under krigsaktioner overlades til USA, så der tidsmæssigt er sammenfald mellem offentliggørelsen af dokumentaren og beslutningsforslagets behandling. Nyhedsavisen har anført, at der er fuld dokumentation for Frank Aaens medvirken i tilblivelsen af filmen, hvilket han også bekræftede i et interview i Weekendavisen den 9. februar 2007, flere måneder før Journalisten offentliggjorde sin artikel den 15. august 2007. Alligevel citerer Journalisten kommissionens betragtninger om, at "... det stod aldrig helt klart, med hvilken dokumentation [samarbejdet mellem Frank Aaen og DR] blev underbygget". Det må have stået Journalisten klart, at Nyhedsavisen ville have fremlagt omfattende dokumentation for avisens påstande.

- "mener, at Nyhedsavisens dækning i flere tilfælde er alt for spidst vinklet" ud over eksemplet med Frank Aaen, som er tilbagevist, fremlægges ingen eksempler på, at Nyhedsavisens journalistik er "for spidst vinklet". Det nævnes, at ledere og kommentarer beskylder dokumentaren for manipulation, men i ledere og kommentarer er der en videre adgang til stærkere at give sin

mening til kende. Det giver ingen mening at tale om, at ledere er ”spidst” vinklede.

Nyhedsavisen har herudover anført, at Journalisten den 15. august 2007 tilbød avisen at komme til orde på nettet. Den slags kommentarer kan ikke erstatte den pligt, et medie har til at efterprøve ganske grove påstande bl.a. ved forelæggelse, og at Nyhedsavisens kommentarer knyttet til artikler i papirudgaven af Journalisten.

Nyhedsavisen har endelig anført, at Pressenævnets sag 2005-6-207 ikke kan anvendes til sammenligning, idet den pågældende virksomhed tidligere havde afvist at kommentere anklagerne.

2.2. Journalistens synspunkter

Journalisten har anført, at baggrunden for artiklen var, at Center for Journalistik på Syddansk Universitet i fællesskab med Journalisten som journalisternes fagblad iværksatte en uvildig undersøgelse af DR-Dokumentaren ”Den hemmelige krig”, der medførte en omfattende debat, hvor klager var meget aktiv. Formålet med offentliggørelse var at gengive undersøgelsesgruppens rapport i en uvinklet, lettere forståelig udgave. Artiklen var alene et referat af undersøgelsesgruppens konklusioner.

Journalisten har anført, at bladet ikke ved gennemlæsning havde anledning til at antage, at rapportens konklusioner ikke var korrekte. Rapporten er udarbejdet af fagfolk, hvis kvalifikationer i branchen er

velkendte og anerkendte, ligesom der ikke forelå grunde til at tro, at konklusionerne var fremkommet på et udokumenteret grundlag.

Journalisten har anført, at efterprøvelsen primært skal foretages, når det drejer sig om konkrete beskyldninger om gerninger eller handlinger, som beror på oplysninger, hvor der kan være tvivl om deres ægt-hed og korrekthed. I den konkrete sag er det Journalistens opfattelse, at der ikke er et krav om efterprøvelse inden offentliggørelse, idet rapporten er fra en uafhængig undersøgelsesgruppe. Det er alene rapportens konklusioner, der offentliggøres, hvilket fremgår af ordvalget i de påklagede sætninger. Journalisten kunne i rapporten konstatere korrektheden af de formidlede udsagn. Til de enkelte udsagn har avisen anført følgende:

- Nyhedsavisens engelskkundskaber har været kritiseret af andre.

Vedrørende ordet "might". Af forhørsleder Chris Hogans svar til Danmarks Radio fremgår det, at forhørslederen henviser til det præcise antal gange, hvor de danske styrker har overleveret fanger til amerikanerne. Ordet fremgik ikke af de danske undertekster til dokumentarudsendelsen, men det engelske ord "might" fremgik af lydsporet.

Vedrørende udsagnet "The unique Danish flag – to the best of my recollection – might have, might have been seen in the prison camp – bringing in prisoners – five, six times" refererer Journalisten undersøgelsesgruppen:

"Rapporten fastslår, at Nyhedsavisen oversætter dette således:

"Så vidt jeg husker, blev det særegne danske flag måske set (på soldater, der afleverede fanger), måske fem-seks gange".

...

Gruppen fastholder, at der er flere tolkningsmuligheder af udsagnet, og indgår gerne i en dialog om dette med Nyhedsavisen, såfremt avisen offentliggør de to konsulterede translatørers argumenter for, at der kun eksisterer den af Nyhedsavisen fremhævede tolkning. Dette har avisen ikke ønsket.

Gruppen fastholder på baggrund af ovenstående sin vurdering.”

- Vedrørende Frank Aen. Nyhedsavisen springer let hen over den vigtigste manipulation i Nyhedsavisens historie: Læserne bliver forholdt den oplysning, at et sådant samarbejde mellem politikere og journalister er normal procedure. Det bliver fremlagt, som om det er sensationelt.

- Vedrørende vinklingen henvises til undersøgelsesgruppens svar: ”I rapporten hedder det, at spidsvinklingen især gælder påstanden om tilrettelæggerens samarbejde med Enhedslisten samt påstanden om, at DR bevidst har løjet og manipuleret: 19. januar 2007. Nyhedsavisen bruger overskriften ”DR erkender fusk i Afghanistan-film”. Dokumentation er, at DR indrømmer at have lavet en oversættelsesfejl ved at undlade ordet ”måske”. Men en fejl, hvor der ikke er afsløret ond intention, er ikke det samme som fusk.

23. januar 2007. Nyhedsavisen bruger overskriften ”DR løj i dokumentar”. I artiklen konfronteres en amerikansk kilde med filmens speak. Kilden giver udtryk for, at speaken ikke dækker hans opfattelse. Der er dermed tale om, at kilden vurderer speaken er strammet. Det er ikke det samme som løgn.

29. januar 2007. Nyhedsavisen bruger overskriften: ”Enhedslisten og DR i samarbejde om Afghanistan-film”. I artiklen dramatiseres det, at ”Enhedslisten har bistået Danmarks Radio med at forsøge at tvinge oplysninger ud af forsvaret og Forsvarsministe-

riet”. Der er ikke tale om tvang, men om gængs journalistisk metode.

Gruppen fastholder på den baggrund sin vurdering.”

Journalisten har refereret offentliggørelsesforløbet således: Nyhedsavisen offentliggjorde rapporten på deres internetavis www.avisen.dk den 14. august 2007, kl. 23.10, selvom rapporten var klausuleret til kl. 12.00 den 15. august 2007. Den 15. august 2007, kl. 7.00, placerede www.journalisten.dk to versioner med kommentarer fra Nyhedsavisen til rapporten på www.journalisten.dk via link til www.avisen.dk. Kl. 10.29 fulgte www.journalisten.dk op med et interview af Nyhedsavisens chefredaktør, David Trads. www.journalisten.dk anmodede tillige om en kommentar fra redaktør Simon Andersen, men denne afviste. Nyhedsavisens chefredaktørs udtalelse var altså tilgængelig på www.journalisten.dk samme dag, som den trykte udgave af Journalisten kom med posten. Abonnenterne skal ifølge aftale med trykkeriet modtage bladet tidligst onsdag (den 15. august 2007) og senest fredag (den 17. august 2007). Vurderingen af Journalistens dækning skal herefter ske i sammenhæng med netmediedækningen, hvor der løbende skete opdatering med bl.a. klagers udtalelser om rapporten.

Journalisten har herudover anført, at såfremt Nyhedsavisens påstand om tilsidesættelse af god presseskik ved manglende forelægelse følges, vil dette medføre en væsentlig begrænsning af mediernes ret til at formidle rapporter mv., hvor medierne er berettigede til at formidle

undersøgelserapporter uden forudgående forelæggelse for de enkelte omtalte.

Journalisten har endelig henvist til Pressenævnets kendelser af 14. december 2005 (sag nr. 2005-6-207) og af 13. december 2006 (sag nr. 2006-6-399).

3. Pressenævnets afgørelse og begrundelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Axel Kierkegaard, Finn Rowold, Lene Sarup og Marianne Druedahl.

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at det ligger uden for nævnets kompetence at tage stilling til rigtigheden af undersøgelsesgruppens rapport.

Pressenævnet finder, at undersøgelsesrapportens konklusioner i artiklen kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for Nyhedsavisen, og har derfor skullet efterprøves i særlig grad, først og fremmest ved forelæggelse for Nyhedsavisen. Da dette ikke er sket, udtaler nævnet sin kritik af papirudgaven Journalisten. Det forhold, at Nyhedsavisens kommentarer fremgik på www.journalisten.dk, kan ikke føre til et andet resultat.

I medfør af medieansvarsloven § 49 pålægger Pressenævnet her-
efter den ansvarshavende redaktør af Journalisten at offentliggøre følgende:

”Kritik fra Pressenævnet:

Journalisten bragte den 15. august 2007 en artikel under overskriften ”Alt for spidst vinklet” omhandlende Nyhedsavisens dækning af DR-Dokumentaren ”Den hemmelige krig” på baggrund af en undersøgelsesgruppes konklusioner.

Nyhedsavisen har klaget til Pressenævnet, fordi man ikke har fået forelagt de kritiske oplysninger.

Pressenævnet finder, at Journalisten har tilsidesat god presseskik ved at bringe oplysningerne uden at give Nyhedsavisen mulighed for at kommentere dem. Pressenævnet udtaler derfor kritik af Journalisten.

Pressenævnet har pålagt os at bringe denne meddelelse. Hele kendelsen kan læses på www.pressenaevnet.dk.”

---oo0oo---

Udskriftens rigtighed bekræftes.

København, den 8. november 2007

Susanne Nielsen